

سخن نخست؛ علوم عقلی، ضرورتی انکارناپذیر

مدیر مسئول

بی‌تردید ضرورت گرایش به علوم عقلی به ویژه فلسفه از مهم‌ترین دغدغه‌ها و چالش‌های امروز حوزه‌های علمیه است. اهمیت این مسأله، از توجه وافر دانشمندان و فرهیختگان قابل برداشت است؛ به گونه‌ای که عده‌ای آن را هماهنگ و همسو با اعتقادات اسلامی دانسته و بر این باورند که نسبت بین آموزه‌های فلسفی و اعتقادات اسلامی - به اصطلاح منطقیین - تساوی بوده و به تعبیر علامه طباطبایی جدایی بین آنها ظلم بزرگی است (انه لظلم عظیم ان یفرق بین الدین الالهی و الفلسفة الالهیه). ملاصدرا نیز با عبارت معروف خود: حاشا الشریعه الحقه الالهیه لیبضاء ان تکون احکامها مصادمه للمعارف الیقینیه الضروریه و تبا لفلسفه تکون قوانینها غیر مطابقه للکتاب والسنة، بر این امر مهر تأیید زده است. از سوی دیگر عده^۱ ای آن را جزو علوم وارداتی و به اصطلاح امروزی مصداق تهاجم فرهنگی می‌دانستند که به منظور مقابله با فرهنگ ناب اسلامی، توسط خلفای عباسی وارد حوزه اسلامی شده و هدفی جز به چالش کشیدن اعتقادات اسلامی ندارد. این عده برای اثبات ادعای خود به همین امر اکتفاء نکرده و با مراجعه به بعضی عبارت‌های موجود در کتاب‌های فیلسوفان که به ظاهر با اعتقادات اسلامی همخوانی ندارد آنها را دستاویزی برای حمله به فلسفه و فیلسوفان قرار داده‌اند.

موضوع دیگری که بر ضرورت پرداختن به این امر افزوده است، سفارش پیوسته رهبر معظم انقلاب، به متولیان حوزه‌های علمیه در باره لزوم پرداختن بیشتر به علوم عقلی است. آنگونه که از فرمایشات ایشان -^۲ در جمع نخبگان و فضولای حوزه علمیه قم - بر می‌آید، جایگاه تدریس فلسفه در حوزه‌های مبارک علمیه، قرار گرفتن در هندسه درسی سطوح مختلف تحصیلی است؛ همچنین معظم‌له بر ضرورت ایجاد انجمن حکمت اسلامی و برنامه‌ریزی جریان عقلی در حوزه علمیه تأکید فرمودند. از این رو جهت آشنایی هرچه بیشتر طلاب با رویکردهای مختلف به علوم عقلی، در این شماره از نشریه محفل، نظریات گوناگون در حوزه‌ی ارزش‌گذاری علوم عقلی با شیوه‌ای آزادمنشانه و به دور از هرگونه جانبداری غیر مستدل ارایه شده است.

امید است در راستای فرامین مقام معظم رهبری مقدمه‌ای باشد برای برداشتن گام‌های بلند بعدی، که البته مستلزم کنکاشی بیش از پیش است.